

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіко-математичних дисциплін і менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
_____ 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Бібліотечні інформаційно-пошукові системи

галузь знань **0201 Культура**

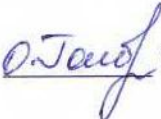
спеціальність **5.02010201 Бібліотечна справа**

Київ – 2015 рік

Робоча програма «Бібліотечні інформаційно-пошукові системи» для студентів галузі знань 0201 Культура спеціальності 5.02010201 Бібліотечна справа 25 серпня 2015 року - 19с.

Розробник: **Дудник Ольга Володимирівна**, викладач циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту
Протокол від 25 серпня 2015 року № 1

Голова циклової комісії О.В. Головчанська

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

Заступник директора

з навчальної роботи

 С.І. Дем'яненко

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

 З.Л. Гейхман

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу

Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол від 31 серпня 2015 року № 1

« ___ » _____ 2015 року

Голова

М.В. Братко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 0201 Культура	Нормативна (за вибором)
Модулів – 4	Спеціальність: 5.02010201 Бібліотечна справа	Рік підготовки:
Змістових модулів – 4		3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: у відповідності до пункту 8		Семестр 5-й
Загальна кількість годин – 162		Лекції 10 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст	Практичні 30 год.
		Лабораторні 24 год.
		Самостійна робота 72 год.
		Індивідуальні 18 год.
		Модульні контрольні роботи: 8 год.
		Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є формування у студентів знань про бібліотечні інформаційно-пошукові системи, їх роль у функціонуванні бібліотек, роль Інтернету у глобалізації інформаційного простру, проблеми вільного доступу до інформації, специфіці надання доступу програмних засобів та Інтернет у публічній бібліотеці, форми та методи інформаційного обслуговування користувачів локальними та мережевими електронними ресурсами.

Основними завдання вивчення дисципліни «Бібліотечні інформаційно-пошукові системи» є:

- формування загальнотеоретичних знань, заснованих на бібліотекознавчих дослідженнях;

- вивчення теоретичних положень у сфері бібліотечних інформаційно-пошукових систем, середовищі впровадження і розвитку автоматизованих бібліотечних технологій;

- ознайомлення з сучасними інформаційними технологіями, впровадженими у роботу бібліотек;

- вироблення практичних умінь, необхідних для планування та здійснення діяльності, пов'язаної з впровадженням і використанням Інтернет - доступу як нової бібліотечної послуги.

У студента повинні бути сформовані такі **предметні компетентності**:

- здатність демонструвати знання щодо теоретичних положень, середовища впровадження та розвитку бібліотечних інформаційно-пошукових систем;
- здатність демонструвати знання принципів роботи та функціонування Інтернет - доступу як бібліотечної послуги;
- здатність демонструвати знання щодо можливостей використання бібліотечних інформаційно-пошукових систем для розв'язання задач у професійній сфері;
- демонструвати вміння використовувати основні системні та прикладні програми для вирішення практичних завдань;
- демонструвати здатність здійснювати пошук необхідної інформації на

ПК;

- демонструвати здатність працювати з базами даних;
- здатність створювати таблиці, звіти, запити, форми в СУБД Access;
- здатність виконувати пошук і збереження необхідної інформації через мережу Інтернет;
- використовувати сервісні програми Інтернету (E-mail, ICQ, Skype);
- демонструвати здатність використовувати сервіси Web.2.0;
- демонструвати здатність працювати з відкритими електронними архівами та відкритими електронними журналами.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Системи управління базами даних.

СУБД MS Office Access.

Тема 1. Основні уявлення про бази даних та бази знань. Класифікація БД. Моделі даних.

Тема 2. Етапи проектування БД .

Тема 3. Вивчення та налаштування інтерфейсу користувача СУБД Access.

Тема 4. Створення таблиць.

Тема 5. Використання фільтрів.

Тема 6. Зв'язки між таблицями.

Тема 7. Створення та використання запитів.

Тема 8. Створення та використання форм.

Тема 9. Звіти.

Тема 10. Підсумковий контроль. Модульна контрольна робота.

Змістовний модуль 2. Інформаційно-пошукові системи.

Тема 1. Поняття про інформаційний пошук. Стратегії інформаційного пошуку.

Тема 2. Поняття і класифікація інформаційно-пошукових систем.

Тема 3. Структура ІПС і особливості використання в бібліотечній справі.

Тема 4. Роль Інтернету у глобалізації інформаційного простру та проблеми вільного доступу до інформації.

Тема 5. Інтелектуальна власність та авторське право в Інтернеті: відповідальність бібліотеки і бібліотекаря.

Тема 6. Комп'ютерна безпека та захист інформації.

Тема 7. Підсумковий контроль. Модульна контрольна робота.

Змістовний модуль 3. Використання інформаційних технологій та Інтернету в бібліотеці.

Тема 1. Інтернет - доступ як бібліотечна послуга.

Тема 2. Світова мережа Інтернет. Основи навігації в Інтернеті.

Тема 3. Програми перегляду (браузери).

Тема 4. Пошук в інформаційних ресурсах Інтернету.

Тема 5. Сервісні програми Інтернету (E-mail, ICQ, Skype).

Тема 6. Бібліотечні ресурси Інтернет.

Тема 7. Веб-сайт бібліотеки – призначення, вимоги.

Тема 8. Підсумковий контроль. Модульна контрольна робота.

Змістовний модуль 4. Сервіси веб 2.0 та їх роль для бібліотек.

Тема 1. Розвиток Інтернет та Веб-технологій. Сутність, основні принципи.

Тема 2. Веб 2.0 в бібліотеках як інструмент управління знаннями.

Тема 3. Синдикація\ вікі технології. Вікіпедія.

Тема 4. Соціальні геосервіси.

Тема 5. Фото/відео сервіси.

Тема 6. Блоги та соціальні мережі.

Тема 7. Відкриті електронні архіви (депозитарії) та відкриті електронні журнали: створення та використання.

Тема 8. Веб 2.0 для процесів самоорганізації користувачів та професійної бібліотечної громади. Реклама та PR бібліотеки засобами Веб 2.0.

Тема 9. Менеджмент знань (вебінари, спільна робота з документами, рейтинги, краудсорсинг).

Тема 10. Підсумковий контроль. Модульна контрольна робота.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	Разом	у тому числі					
л		п	лаб	інд	с.р.	ПМК	
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1. Системи управління базами даних. СУБД MS Office Access.							
Тема 1. Основні уявлення про бази даних та бази знань. Класифікація БД. Моделі даних.	2	2					
Тема 2. Етапи проектування БД .	8		2			6	
Тема 3. Вивчення та налаштування інтерфейсу користувача СУБД Access.	2		2				
Тема 4. Створення таблиць.	10			2	2	6	
Тема 5. Використання фільтрів.	2			2			
Тема 6. Зв'язки між таблицями.	2		2				
Тема 7. Створення та використання запитів.	4			2	2		
Тема 8. Створення та використання форм.	8			2		6	
Тема 9. Звіти.	2			2			
Тема 10. Підсумковий контроль. Модульна контрольна робота.	2						2
Разом за змістовим модулем 1	42	2	6	10	4	18	2
Модуль 2. Інформаційно-пошукові системи.							
Тема 1. Поняття про інформаційний пошук. Стратегії інформаційного пошуку.	2	2					
Тема 2. Поняття і класифікація інформаційно-пошукових систем.	10		2		2	6	
Тема 3. Структура ПС і особливості використання в бібліотечній справі.	2		2				
Тема 4. Роль Інтернету у глобалізації інформаційного простру та проблеми вільного доступу до інформації.	2		2				
Тема 5. Інтелектуальна власність та авторське право в Інтернеті: відповідальність бібліотеки і бібліотекаря.	8		2			6	
Тема 6. Комп'ютерна безпека та захист інформації.	12		2	2	2	6	
Тема 7. Підсумковий контроль. Модульна контрольна робота.	2						2

Разом за змістовим модулем 2	38	2	10	2	4	18	2
Модуль 3. Використання інформаційних технологій та Інтернету в бібліотеці.							
Тема 1. Інтернет - доступ як бібліотечна послуга.	2	2					
Тема 2. Світова мережа Інтернет. Основи навігації в Інтернеті.	8		2			6	
Тема 3. Програми перегляду (браузери).	4			2	2		
Тема 4. Пошук в інформаційних ресурсах Інтернету.	2			2			
Тема 5. Сервісні програми Інтернету (E-mail, ICQ, Skype).	10			2	2	6	
Тема 6. Бібліотечні ресурси Інтернет.	2		2				
Тема 7. Веб-сайт бібліотеки – призначення, вимоги.	8		2			6	
Тема 8. Підсумковий контроль. Модульна контрольна робота.	2						2
Разом за змістовим модулем 3	38	2	6	6	4	18	2
Модуль 4. Сервіси веб 2.0 та їх роль для бібліотек.							
Тема 1. Розвиток Інтернет та Веб-технологій. Сутність, основні принципи.	2	2					
Тема 2. Веб 2.0 в бібліотеках як інструмент управління знаннями.	8	2				6	
Тема 3. Сіндикація\ вікі технології. Вікіпедія.	4			2	2		
Тема 4. Соціальні геосервіси.	2			2			
Тема 5. Фото/відео сервіси.	8		2			6	
Тема 6. Блоги та соціальні мережі.	2			2			
Тема 7. Відкриті електронні архіви (репозитарії) та відкриті електронні журнали: створення та використання.	4		2		2		
Тема 8. Веб 2.0 для процесів самоорганізації користувачів та професійної бібліотечної громади. Реклама та PR бібліотеки засобами Веб 2.0.	8		2			6	
Тема 9. Менеджмент знань (вебінари, спільна робота з документами, рейтинги, краудсорсинг).	4		2		2		
Тема 10. Підсумковий контроль. Модульна контрольна робота.	2						2
Разом за змістовим модулем 4	44	4	8	6	6	18	2
ІНДЗ							
Усього годин	162	10	30	24	18	72	8

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Етапи проектування БД.	2
2	Вивчення та налаштування інтерфейсу користувача СУБД Access.	2
3	Зв'язки між таблицями.	2
4	Поняття і класифікація інформаційно-пошукових систем.	2
5	Структура ІПС і особливості використання в бібліотечній справі.	2
6	Роль Інтернету у глобалізації інформаційного простру та проблеми вільного доступу до інформації.	2
7	Інтелектуальна власність та авторське право в Інтернеті: відповідальність бібліотеки і бібліотекаря.	2
8	Комп'ютерна безпека та захист інформації.	2
9	Світова мережа Інтернет. Основи навігації в Інтернеті.	2
10	Бібліотечні ресурси Інтернет	2
11	Веб-сайт бібліотеки – призначення, вимоги.	2
12	Фото/відео сервіси.	2
13	Відкриті електронні архіви (репозитарії) та відкриті електронні журнали: створення та використання.	2
14	Веб 2.0 для процесів самоорганізації користувачів та професійної бібліотечної громади. Реклама та PR бібліотеки засобами Веб 2.0.	2
15	Менеджмент знань (вебінари, спільна робота з документами, рейтинги, краудсорсинг).	2
Усього годин		30

6. Теми лабораторних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Створення таблиць.	2
2	Використання фільтрів.	2
3	Створення та використання запитів.	2
4	Створення та використання форм.	2
5	Звіти.	2
6	Комп'ютерна безпека та захист інформації.	2
7	Програми перегляду (браузери).	2
8	Пошук в інформаційних ресурсах Інтернету.	2
9	Сервісні програми Інтернету (E-mail, ICQ, Skype).	2
10	Сіндикація\ вікі технології. Вікіпедія.	2
11	Соціальні геосервіси.	2
12	Блоги та соціальні мережі.	2
Усього годин		24

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Етапи проектування БД .	6	5
2	Створення таблиць.	6	5
3	Створення та використання форм.	6	5
4	Поняття і класифікація інформаційно-пошукових систем.	6	5
5	Інтелектуальна власність та авторське право в Інтернеті: відповідальність бібліотеки і бібліотекаря	6	5
6	Комп'ютерна безпека та захист інформації.	6	5
7	Світова мережа Інтернет. Основи навігації в Інтернеті.	6	5
8	Сервісні програми Інтернету (E-mail, ICQ, Skype).	6	5
9	Веб-сайт бібліотеки – призначення, вимоги.	6	5
10	Веб 2.0 в бібліотеках як інструмент управління знаннями.	6	5
11	Фото/відео сервіси.	6	5
12	Веб 2.0 для процесів самоорганізації користувачів та професійної бібліотечної громади. Реклама та PR бібліотеки засобами Веб 2.0.	6	5
	Разом	72	60

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Бібліотечні інформаційно-пошукові системи» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена науково-дослідна, теоретично-практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Зміст ІНДЗ

1. Резюме студента, створене засобами програми MS Word.
2. Мультимедійна презентація, в якій викладені теоретичні основи обраної теми ІНДЗ.

Вимоги до презентації

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань дослідження, змісту дослідження.	2 бали
3.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання. Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина, висновки, наявність графічних зображень, список використаних джерел)	2 бали
Разом		10 балів

3. Карта розуму, створена засобами сервісу Bubbl.us, в якій візуально структурована інформація обраної теми ІНДЗ.

4. Анкета-опитувальник на 20 запитань, які стосуються обраної теми ІНДЗ, створена засобами Google-документів.

5. Таблиця та діаграма, створена засобами програми Excel, в якій представлені результати опитування студентів групи (не менше 10 студентів). Таблиця та діаграма повинна бути збережена окремим файлом.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Вид роботи	Бали
Мультимедійна презентація	10
Резюме	5
Карта розуму	5
Анкета-опитувальник	5
Таблиця та діаграма	5
Всього	30

Форма здачі ІНДЗ – електронна (Папка_ІНДЗ_Прізвище_Група)та в роздрукованому вигляді.

Теми проектів:

1. Вільний доступ і обмін інформацією як умова розвитку громадянського суспільства.

2. Бібліотеки та процеси гуманізації і демократизації суспільства.
3. Принципи інтелектуальної свободи та доступності інформації.
4. Кодекс етики бібліотечного працівника.
5. Організація роботи Інтернет - центру у бібліотеці та обслуговування користувачів.
6. Типологія інформаційних ресурсів. Формати існування та специфіка використання.
7. Критерії оцінки інформаційних ресурсів Інтернет.
8. Інформаційні потреби користувачів та можливості Інтернет у їх задоволенні.
9. Історія, сучасний стан і перспективи розвитку БІПС в Україні.
10. Принципи побудови автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем.
11. Основні поняття і визначення менеджменту електронних ресурсів бібліотеки.
12. Менеджмент електронних ресурсів у бібліотеці.
13. Організаційні відносини в системі менеджменту електронних ресурсів бібліотеки
14. Інформаційні запити як інструмент управління використанням електронних інформаційних ресурсів.
15. Веб-сайт бібліотеки, призначення, вимоги.
16. Підходи до планування діяльності бібліотеки з навчання користувачів роботі з електронними ресурсами.
17. Організація роботи з навчання користувачів.
18. Психолого-педагогічні особливості навчання користувачів бібліотеки.
19. Навчання користувачів, що мають особливі потреби.
20. Бібліотека 2.0 як публічний он-лайн каталог.

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

•словесні: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда;

•наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

•практичні: вправи, лабораторні заняття.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:

індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові,

дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом

викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії;

створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10. Методи контролю:

- модульне оцінювання навчальних досягнень студентів;
- комп'ютерне тестування;
- усне опитування;
- екзамен.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовний модуль 1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
1	16	11	16	11	11	11	16	11	25
129									

Змістовний модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7
1	16	11	11	16	27	25
107						

Змістовний модуль 3							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8
1	16	11	11	16	11	16	25
107							

Змістовний модуль 4									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
1	6	11	11	16	11	11	16	11	25
119									
ІНДЗ					30	Всього			60
Разом								492	
Коефіцієнт								8,2	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Очікувані результати

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент:

- демонструє знання щодо теоретичних положень, середовища впровадження та розвитку бібліотечних інформаційно-пошукових систем;
- знає принципи роботи та функціонування Інтернет - доступу як бібліотечної послуги;
- використовує бібліотечні інформаційно-пошукові системи для розв'язання задач у професійній сфері;
- використовує основні системні та прикладні програми для вирішення практичних завдань;
- здійснює пошук необхідної інформації на ПК;
- працює з базами даних, створює таблиці, звіти, запити, форми в СУБД Access;
- виконує пошук і зберігає необхідну інформації через мережу Інтернет;
- використовує сервіси Web.2.0: соціальні геосервіси, фото/відео сервіси, блоги та соціальні мережі для продуктивної роботи бібліотеки;
- працює з відкритими електронними архівами (репозитаріями) та відкритими електронними журналами;
- демонструє знання в сфері інтелектуальної власності та авторського права в Інтернеті.

13. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

14. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

«Бібліотечні інформаційно-пошукові системи»

Разом: 162 год., лекції – 10 год., практичні заняття – 30 год., лабораторні роботи – 24 год., індивідуальна робота – 18 год., самостійна робота – 72 год., підсумковий контроль – 8 год.

Тижні	Модулі	Назва модуля	Кількість балів за модуль	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми лабораторних робіт	Самостійна робота	ІНДЗ	Види поточного контролю
I – VII	Змістовний модуль I	Системи управління базами даних. СУБД MS Office Access.	129 балів	Основні уявлення про бази даних та бази знань. Класифікація БД. Моделі даних.			15 балів	30 балів	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)
					Етапи проектування БД.				
					Вивчення та налаштування інтерфейсу користувача СУБД Access.				
						Створення таблиць.			
						Використання фільтрів.			
					Зв'язки між таблицями.				
						Створення та використання запитів.			
						Створення та використання форм.			
						Звіти.			

15. Рекомендована література

Базова

1. Соловяненко Д.В. Інтернет-технології бібліотечного сервісу в Україні: становлення і розвиток (1990-ті рр. - початок ХХІ ст.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.08 / НАН України; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. — К., 2008. — 20 с.
2. Організація баз даних та знань: конспект лекцій для студентів заочної форми навчання / Укладач А.В. Неня. - Суми: Вид-во СумДУ, 2010. - 109 с.
3. Антонов В.М. Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право. — К. : КНТ, 2010. — 520с.
4. Вершинин М.И. Электронный каталог: проблемы и решения: учеб.-практ. пособие / М. И. Вершинин. – СПб.: Профессия, 2007. – 232 с.
5. Копанєва В.О. Бібліотека та мережева інформація // Вісник книжкової палати. — 2007. — № 2. — С. 31-36.

Допоміжна

1. Кузин А.В., Левонисова С.В., Базы данных.– М.: Academia, 2008.– 320 с.
2. Костенко Л.Й. Нові інформаційні технології електронних бібліотек // Бібл. вісн. — 2005. — № 6. — С. 25-28. — укр.
3. Баркова О.В. Формирование электронной библиотеки как направление развития научных коммуникаций [Электронный ресурс] // Б-ки нац. акад. наук: пробл. функционирования, тенденции развития. — Электрон. дан. (1 файл). — К., 2005. — Вып. 3.
4. Центри публічного доступу до Internet у бібліотеках: Навчальні матеріали / Укладачі: В.К.Скнар, І.О.Шевченко. - К., 2005.- 75 с.- (Сер.: Безперервна освіта бібліотекарів України; Вип. 18-19).
5. Чекмарьов А.О. Веб-технології та ресурси в науковій бібліотеці / А.О. Чекмарьов, Д.В. Соловяненко // Бібл. вісн. — 2008. — № 6. — С. 12-14.
6. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій: монографія / Харківська держ. академія культури. — Х. : ХДАК, 2008. — 289 с.
7. Шевченко І.О. Інтернет у публічній бібліотеці як засіб інформаційного забезпечення органів державної влади // Вісник Харківської державної академії культури: Зб. наук. праць .- / ХДАК.- Вип. 16.- Х., 2005.- С. 97 – 103.
8. Дейт К. Дж. Введение в системы баз данных. 8-е издание.– М. Диалектика-Вильямс, 2005.– 1328 с.